

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความคาดหวังทางสังคมของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษ ศึกษากรณีเรือนจำกลางเชียงราย ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังทางสังคมของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงรายภายหลังพ้นโทษ ในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวญาติพี่น้อง ชุมชน และสังคม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังทางสังคมของผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงรายภายหลังพ้นโทษ ในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัวญาติพี่น้อง ชุมชน และสังคม 3) เพื่อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานของเรือนจำเพื่อให้ผู้ต้องขังเป็นบุคคลที่สามารถเข้ากับสังคมทั่วไปได้ภายหลังพ้นโทษแล้ว

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ต้องขังเรือนจำกลางเชียงราย จำนวน 287 คน ระหว่างวันที่ 1 – 30 ตุลาคม 2545

ผลการศึกษา พบว่า

1. ผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 23 – 40 ปี เกือบครึ่งมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รองลงมา คือ ประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขายและเกษตรกรรม พอ ๆ กัน มากกว่าครึ่งต้องโทษความผิด พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ เป็นผู้ต้องขังระดับชั้นกลางและดีเยี่ยม พอ ๆ กัน ครึ่งต่อครึ่งมีระยะเวลาถูกคุมขัง 2 – 5 ปี

2. ระดับความคาดหวังทางสังคมของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยในด้านความสัมพันธ์ต่อครอบครัวญาติพี่น้อง มีความคาดหวังมากกว่าด้านชุมชนและสังคม

3. ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังทางสังคม ให้ความสำคัญกับญาติพี่น้อง และการคาดหวังกับชุมชนและสังคมมีดังนี้

3.1 ผู้ต้องขังมีระดับชั้นต่างกัน จะมีความคาดหวังทางสังคมต่างกัน โดยผู้ต้องขังที่มีชั้นระดับกลางจะมีการคาดหวังทางสังคมมากกว่า ผู้ต้องขังอยู่ระหว่างของการพิจารณาโทษ

3.2 ผู้ต้องขังที่มีความพึงพอใจในการฝึกอาชีพต่างกันจะมีการคาดหวังในทางสังคมต่างกัน โดยผู้ต้องขังที่ได้รับการฝึกอบรมอาชีพมาก จะมีความคาดหวังทางสังคมมากเช่นเดียวกัน

3.3 ผู้ต้องขังที่มีความพึงพอใจในโครงการเยี่ยมญาติแบบใกล้ชิด ถ้าต่างกันก็จะมีการคาดหวังทางสังคมต่างกัน โดยผู้ต้องขังที่พึงพอใจในโครงการมากก็จะมีมีความคาดหวังทางสังคมสูงเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ รัฐบาลควรจัดตั้งหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐ มารับผิดชอบดูแลผู้ต้องขังที่พ้นโทษอย่างจริงจัง โดยให้เข้ามาดูแลเรื่องการสงเคราะห์และการช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น 1) รับผู้ต้องขังที่มีฝีมือทางช่างซึ่งได้ฝึกอาชีพในเรือนจำจนมีใบรับรองมาตรฐานการทดสอบฝีมือแล้ว เข้าทำงานในโรงงานโดยจัดการจากความร่วมมือของภาครัฐและเอกชน 2) ให้ทุนประกอบอาชีพหรือทุนการศึกษาต่อสำหรับผู้ต้องขังที่เป็นเยาวชน เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้มีอาชีพ มีงานทำ มีรายได้เลี้ยงครอบครัว มีการศึกษา

1.2 รัฐควรประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้ามาช่วยภาครัฐ ด้วยการยอมรับผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้วได้เข้าทำงานในโรงงานตามความถนัด และจะมีการประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการกลับพฤติกรรมเป็นคนดีของสังคมด้วยก็ได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะต่อกรมราชทัณฑ์ ควรประสานกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ โดยจัดประชุมหารือระหว่างผู้แทนกระทรวงยุติธรรมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงมนุษย์ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมความเป็นไป ได้ในการช่วยเหลือผู้ต้องขังที่พ้นโทษแล้ว เสนอต่อรัฐบาลจัดตั้งองค์กรขึ้นมารับผิดชอบโดยตรง รวมทั้งจัดหางบประมาณดำเนินการช่วยเหลือผู้ต้องขังด้านปัจจัยสี่ ทั้งที่อยู่ในเรือนจำและพ้นโทษออกไปแล้ว

2.1 ข้อเสนอแนะต่อเรือนจำกลางเชียงใหม่ ควรจัดสวัสดิการให้ผู้ต้องขังให้มีคุณภาพดีขึ้นได้แก่ 1) ด้านอาหารให้มีรสชาติดีและมีคุณค่าครบตามหลักโภชนาการ 5 หมู่ รวมทั้งให้มีอาหารเสริมเช่นนม ผลไม้ ขนมหวาน ให้ผู้ต้องขังได้รับประทานอย่างน้อย 1 ชนิดต่อวัน 2) ด้านที่อยู่อาศัย ควรจัดสร้างห้องนอนเพิ่มเติมในอาคารเดิมที่มีอยู่ รวมทั้งจัดหาเก้าอี้นั่งพักผ่อน และเครื่องออกกำลังกายให้เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขังที่มีอยู่ 3) ด้านการรักษาพยาบาล ควรประชาสัมพันธ์ตามสื่อต่างๆ เพื่อขอรับบริจาคยาและเวชภัณฑ์ จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ต่างๆ ให้กับผู้ต้องขัง รวมทั้งประสานขอแพทย์ พยาบาลจากหน่วยงานต่างๆ เข้ามาทำการรักษา ผู้ป่วยในเรือนจำให้มากยิ่งขึ้น 4) ควรจัดสถานที่ให้ญาติและผู้ต้องขังได้พบปะพูดคุยกันและอยู่ร่วมกันแบบค้างคืนในเรือนจำบ้าง

2.2 ข้อเสนอแนะต่อชุมชนและสังคม ควรจัดกิจกรรมนำสมาชิกเข้าเยี่ยมเยียนผู้ต้องขังเป็นหมู่คณะ เพื่อแสดงว่าชุมชนไม่ทอดทิ้ง มีการให้อภัย ให้การยอมรับ เชื่อใจ ไว้วางใจ ไม่รังเกียจเหยียดหยามหรือซ้ำเติม ใดๆทั้งสิ้น และต้องตระหนักว่าผู้ต้องขังก็คือสมาชิกคนหนึ่ง ของสังคมนั้นๆ

2.3 ข้อเสนอแนะต่อครอบครัวญาติพี่น้อง ควรมาเยี่ยมผู้ต้องขังเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ และพูดคุยให้กำลังใจ รวมทั้งแสดงความห่วงใย ให้ความรัก ให้อภัย ไม่ซ้ำเติม และคอยช่วยเหลือ แนะนำอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพื่อผู้ต้องขังจะได้มีกำลังใจต่อสู้และกระทำความดีต่อไป

3. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

3.1 ควรทำการศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมผู้ต้องขังในเรือนจำภูมิภาคต่าง ๆ

3.2 ควรทำการศึกษาวิจัยทัศนคติของคนในชุมชนและสังคมที่มีต่อผู้ต้องขังพื้นที่ และ กิจกรรมของกรมราชทัณฑ์

3.3 ควรศึกษาประเมินผลโครงการต่าง ๆ ที่จัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างกรมราชทัณฑ์ กับชุมชนและสังคม ว่าสัมฤทธิ์ผลมากน้อยเพียงใด

The three major objectives of the study were 1) to ascertain the social expectation of the prisoners in Chiangrai Central Prison after release, in terms of relationship with the relatives, community and society ; 2) to identify the factors affecting their social expectations in these matters ; and 3) to make recommendations for improving the prison operation so that the prisoners could adjust themselves when returning to the society after release.

A questionnaire was employed to collect the data from 287 prisoners in Chiangrai Central Prison during October 1 – 30, 2002.

The findings were summarized below.

1. Most of the prisoners were males, aged 23-40. Nearly half finished secondary school, followed by primary school. The more or less the same number was engaged in general employment, small trade and agriculture. More than half violated the drug law. The number of middle level prisoners was equal to that of excellent ones. Half of them had been imprisoned for 2-5 years.

2. The overall social expectation of the prisoners was found to be high. They had a higher expectation for good relations from their family members and relatives than from the community and society.

3. The factors found to effect their social expectations in terms of relationship with the relatives, community and society were as follows :

3.1 The prisoners from different levels had a different degree of social expectation. The middle level prisoners had a higher expectation than those who were waiting for the verdict.

3.2 The prisoners who had a different degree of satisfaction in occupational training had a different level of social expectation. That is, those who received more occupational training also had a higher social expectation.

3.3 The prisoners who had a different degree of satisfaction with the close visit project had a different level of social expectation. That is, those who were more satisfied with the project had a higher social expectation.

Recommendations

1. Policy Implications

1.1 Recommendations to the States. The government should set up an agency or organization to seriously look after the prisoners after they were released. The organization should look after the welfare and give different assistances. For example : 1) Seeking cooperation from the public and the private sector to give jobs in factors to the released prisoners who received vocational training and obtained a certificate ; 2) Providing a fund for investment and for further studies for released young prisoners so that they can earn a living to support their families and can continue their education.

1.2 The government should persuade the business and industrial sector to help it by employing released prisoners in factors and appraising their performance continuously to make sure that they would be fit to live in the society.

2. Operational implications.

The Department of Corrections should coordinate with the Ministry of Social Development and Human Security by holding meeting of the representatives from the Ministry of Justice and the Ministry of Social Development and Human Security or relate agencies in order to find concrete measures to assist released prisoners and to urge to the government to set up an organization directly responsible for helping them and to allocate a budget to find basic necessities for them when they were still in prison and after they were set free.

2.1 Recommendations to the Prison. The following welfare should be provided for the prisoners : 1) palatable and nutritious food, including supplementary food such as milk, fruit, and dessert – at least one kind a day ; 2) more bedrooms in the existing buildings, including enough armchairs and exercise facilities, for the prisoners ; 3) adequate medicines and medical equipment by asking for donation from public and private organizations and by coordinate with different hospitals to get more doctors and nurses to look after the prisoner in the prison ; and 4) a place where the prisoners and their relatives can meet each other and stay overnight once in a while.

2.2 Recommendations to the Community and Society. One activity that should be held is to take community members to visit prisoners in a group to show that the community does not neglect them, forgive them, understand them and have prejudice against them as they are members of the community or society, too.

2.3 Recommendations to the Prisoners' Families and Relatives. The family members and relatives should regularly visit the prisoners, talk to them lovingly, show their affection, forgiveness to them, and giving advice to them all the time so that the prisoners will have a will to do good deeds.

3. Academic Implications

3.1 Further research should include prisoners in the prisons in different regions.

3.2 Further research should study the attitude of community people toward released prisoners and the activities of the Department of Corrections.

3.3 Evaluation should be made on the activities held by the collaboration between the Department of Corrections and the community to find out the effectiveness of the activities.